

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

Kainuu

Vastaajatahon virallinen nimi:

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Maire Ahopelto

kuntayhtymän johtaja

puh. 044 777 3033

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

On hyvä, että sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten palveluiden osalta selkiytetään sitä, että palveluja ohjaava lainsäädäntö ja siitä seuraavat menettelytavat ratkaisevat palvelun sisällön eikä se, millaiseen toimintayksikköön annettava palvelu on hallinnollisesti organisoitu (s. 65).

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Yhteisösosiaalityö tulee velvoittavaksi. Osana yhteisösosiaalityötä tai muita sosiaalipalveluja tulee järjestää syrjäytymistä vähentävää etsivää työtä. Kommentti: Yhteisösosiaalityön määritelmä olisi omiaan selkeyttämään tätä säännöstä. Sinänsä yhteisösosiaalityön sisällyttäminen lakiin on hyvä asia.

Lakiesityksessä on poistunut 14 §:stä päihdetyö ja mielenterveystyö tuen tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen luettelosta. Pitäisi pitää nämä asiat ennallaan laissa erillisinä numeroituina palveluina. Jos hallituksen esityksen mukaisesti päihdetyön sisältöä ollaan siirtämässä sosiaalihuoltolain päihdetyön järjestämisvelvollisuuden piiristä (Sosiaalipalvelut 3 luvun 24 §) Sosiaalihuollon toteuttaminen 4 luvun 33b §:än, joka on menettelyyn liittyvä luku, tullaan heikentämään päihdetyön kokonaisuutta ja asiakkaan asemaa.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

Päiväkeskustoiminta ja yömajatyypinen toiminta on suurelta osin ollut kolmannen sektorin toimintaa. Ottaako hyvinvointialue tuotanto-/kustannusvastuun?

24 § päihdetyö omana pykälänä on säilytettävä sosiaalihuoltolaissa. (s. 156) Mikäli omana pykälänä ei ole jatkossa, on vaarana, että päihdetyötä sosiaalihuollon puolella ei koeta yhtä vahvana velvoitteena. Näin se olisi yhdenvertainen myös terveydenhuoltolain rinnalla. Sekä sosiaalihuolto- että terveydenhuoltolailla on tehtävänsä asiakkaan päihdepalvelukokonaisuudessa. Erityislain päihdehuoltolain palvelujen kumoamisen myötä ei saa heikentää asiakkaan eikä potilaan oikeuksia. Uudistuksen lähtökohtana on niiden parantaminen.

Tähän pykälään on hyvä lisäys päiväkeskuksesta ja tilapäisestä majoituksesta päihdetyön palveluna. Tästä palvelusta ei anneta päätöstä ja on oikeus asioida nimettömänä. On myös hyvä, että edellytetään virkasuhteessa olevan työntekijän työpanosta käytettäväksi päiväkeskuksessa. Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus eivät voi olla ainoita päihdepalveluita, joita tässä säännöksessä nimetään. Päihdepalveluja pitää olla tarjolla myös sosiaalihuollon puolella asiakkaiden tarpeita vastaavasti.

Vastaavasti mielenterveystyön (25 §) olisi säilyttävä omana palveluna uudistetussa sosiaalihuoltolaissa.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Johtovastuun määrittäminen sosiaalipäivystykselle ei ole järkevää. Se keskittyy yksilöihin erityisesti lastensuojeluun. Ei pysty johtamaan terveydenhuollon organisaatiota.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että äkillisissä tilanteissa psykososiaalisen tuen osalta selvennettäisiin, mitä sosiaalihuollon psykososiaalisella tuella ja mitä terveydenhuollon psykososiaalisella tuella tarkoitetaan. (s. 65) § 29 b (s. 157) Tämä selvennös on tarpeen.

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

On hyvä, että päihdeiden ongelmakäytön ja päihdehäiriöiden lisäksi ehdotetaan lisättäväksi sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuoltolakiin riippuvuuskäyttäytyminen (s. 65).

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Omatyöntekijänä saa toimia myös terveydenhuollon ammattihenkilö. Erittäin hyvä, koska sosiaalityöntekijät eivät riittäisi.

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Ei

Perutelut kyllä vastaukselle:

-

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kiireellisen/välittömään katkaisu-/vieroitushoitoon pääsy ei saisi olla laitoksen paikkatilanteesta kiinni.

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sosiaalipäivystyksellä ei ole kokemusta eikä kompetenssia johtaa terveydenhuollon psykosos./kriisitilanteissa työtä.

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hoitoa rangaistuksen sijaan.

3.9 Onko työnhajausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Ei

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

- Terveysvaara perusteena: ei ole määritelty, mikä viranhaltija on vastuu (lääkäri?) tekemään tahdosta riippumattomat päätökset/lopettamispäätökset

- somaatt.alan lääkäri?

- 5 vrk enimm. kesto voi usein olla riittämätön esim. kognitiivisten aivoelimell. vaurioiden vuoksi

- v. 1987 voimassa ollut lakia ei käytännössä sovellettu. Suojaako ehdotus esim. vaikeasti päihde-/+väkivaltakäyttäytyjän läheiset perhe- ym. väkivallalta?

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

17 § sosiaalinen kuntoutus: ei ole riittävän selkeä, jos ajatellaan päihdeongelmista kärsivien asiakkaiden tarpeita. Termi on liian moniulotteinen. Pitää avata, mitä kaikkea se voi käsittää päihde- tai mielenterveysongelmista kärsivien asiakkaiden osalta. Sosiaalihuoltolain perusteella pitää pystyä toteuttamaan sosiaalihuoltolain mukaista päihdekuntoutusta, josta tehdään valituskelpoinen hallintopäätös.

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lainsäädännön muutoksesta johtuvat kustannukset tulee huomioida lisätehtävinä ja lisätä rahoitusta.

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Ahopelto Maire
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä